

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



بافت بازی کنیم

تقویت مهارت های حافظه دیداری و شنیداری

تفکر خلاق

تربیت تمام ساحتی

مؤلفین:

علی شریفی صحرایی

راضیه عباسپور، سمانه شعبانی

رؤیا تقدیر، خدیجه اسکافی

عنوان و نام پدیدآور: با فکر بازی کنیم / تألیف علی شریفی صبحی ... [و همکاران].
 مشخصات نشر: مشهد مقدس: انتشارات مناجات، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری: ۱۱۲ ص. مصور؛ ۲۱×۲۱ س.م.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۸۲-۶۰-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: تألیف علی شریفی صبحی، راضیه عباسپور، سمانه شعبانی، خدیجه اسکافی، رویا تقدیر.
 یادداشت: گروه سنی: الف.
 موضوع: دقت در کودکان
 موضوع: Attention in children
 موضوع: ادراک بصری در کودکان
 موضوع: Visual perception in children
 موضوع: حافظه — تقویت
 موضوع: Memonies
 موضوع: آموزش پیش دبستانی
 موضوع: Education, Preschool
 موضوع: سرگرمی ها
 موضوع: Amusements
 شناسه افزوده: سریانی صبحی، علی، ۱۳۵۸.
 رده بندی دیویی: ۳۰۷/۱۵۰۰۳۳۴۰۳۹۰
 شماره کتابشناسی ملی: ۶۶۵۰

نام کتاب: با فکر بازی کنیم

مولفین: علی شریفی صبحی

راضیه عباسپور، سمانه شعبانی، رویا تقدیر، خدیجه اسکافی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۸۲-۶۰-۸

ناشر: مناجات ۱۳۲۲۲۰۷۱۹

چاپ: سایان

تاریخ نشر: اول / تابستان ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۹۰۰۰ تومان

ویراستار: علی سلمانی زاده

تصویرگر و طراح: یاسمن اکبری فرخانی

پاسخگویی و پخش: ۹۱۵۸۰۱۴۵۵۶

انتشارات مناجات

آدرس: مشهد - میدان راه آهن - بخش چهارراه (زینه)

تلفن های تماس: ۰۵۱۳۶۶۶۰۷۱۹ - ۰۹۳۵۵۶۵۳۷۶۶

Email: haghani.print@gmail.com



فهرست مطالب

مقدمه	۵
تقویت حافظه و تمرین (تربیت تمام ساحتی)	۱۱
تقویت حافظه دیداری	۴۰
منابع و مآخذ	۱۱۰



با رونمایی از سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، افق جدیدی در تعلیم و تربیت ایران اسلامی بوجود آمد. بر این اساس محور فعالیت های مدارس بر پنج عنصر علم، ایمان، اخلاق، عمل و تفکر برای رسیدن به حیات طیبه قرار گرفت. تربیت تمام ساحتی با عدالت و کیفیت و به واسطه برنامه ریزی، هدف والایی است که باید در دستور کار آموزش و پرورش قرار گیرد. از آنجا که پرورش نسلی انقلابی، مکتبی، پیرو قرآن و عترت، بزرگ ترین وظیفه و رسالت مربیان دستگاه تعلیم و تربیت به حساب می آید، توجه ویژه به ساحت های تربیتی شش گانه اعتقادی، عبادی و اخلاقی، زیستی و بدنی، اجتماعی و سیاسی، اقتصادی و حرفه ای، علمی و فناوری، هنری و زیبایی شناختی در برنامه ریزی درسی و تدوین محتوای آموزشی از جایگاه خاصی برخوردار است. از این رو تولید محتوای آموزشی که به این ساحت ها توجه ویژه داشته باشد، با ایجاد یک یادگیری ماندگار و هوشمندانه میتواند پایه گذار یک تربیت اصیل باشد که بسیار اثر بخش خواهد بود. کتاب "با فکر بازی کنیم" ضمن توجه دقیق به مشکلات آموزشی دانش آموزان در حوزه یادگیری مفاهیم پایه، بستر مناسبی جهت تربیت تمام ساحتی آنان فراهم نموده است. با توجه به شیوه قالب تدریس در مدارس ایران که به صورت مستقیم و با سخنرانی معلم انجام می شود دانش آموزان به تقویت حافظه دیداری و شنیداری نیازمندند. حافظه نوعی فعالیت ذهنی است که به ما امکان می دهد حالت خودآگاهی از قبیل لذات، دردها، خواسته ها، تمایلات، احساسات، اندیشه ها، قضاوتها و دریافت های حسی را حفظ کرده و آنها را دوباره در ذهن خویش بازیابیم. قدرت حافظه، توانایی یادگیری را مشخص می کند و تقویت حافظه می تواند در درمان اختلالات یادگیری و بهبود یادگیری موثر واقع شود. ضعف در حافظه دیداری به این معنا است که کودک کلمات را درست می شنود ولی



هنگام دیکته نوشتن، از شکل های دیگر همان حرف استفاده می کند و نمی تواند تصویر درست حرف مورد نظر را در ذهن خود مجسم کند. مثلاً حوله را هوله می نویسد، مهتاب را محتاب، صنم را سنم، سطل را ستل و ...

این کودکان با این که هیچ مشکلی در بینایی خود ندارند، ولی در یادآوری و بازشناسی حروف الفبا، اعداد، اشکال، مسائل ریاضی و... دچار ضعف هستند. اگر حافظه دیداری شخصی پرورش نیافته باشد، هوش محیطی آن فرد نمی تواند به درستی پیشرفت کند تا به مدد آن از ظرفیتهای کامل حافظه دیداری خرد استفاده کند.

دانش آموزان دارای ضعف در حافظه شنیداری، علی رغم اینکه از حس شنوایی سالمی بهر میزند، اما در املاء، برخی صداها، حروف و یا کلمات را جا می اندازند و در تشخیص صداهایی که قبلاً شنیده اند، یادگیری نام اشیاء، اعمال و مفاهیم ریاضی، دنبال کردن دستورالعمل ها، زبان شفاهی بیانی و پاسخ گویی به سؤالات یا رویدادهای مثالی دچار ضعفند. در صورت ضعف در حافظه شنیداری امکان انتقال و بارسازی درست شنیداری را در موقعیتهای بعدی از دست می دهند.

یکی از اقدامات مهم در درمان دانش آموزان با ناتوانی یادگیری، توجه به توانایی های متفاوت دانش آموزان در بهره گیری از حافظه دیداری- شنیداری است. از این رو می توان تمرین هایی با راهکارهای متفاوت برای تقویت حافظه دیداری و حافظه شنیداری تدوین کرد تا بیشترین تاثیر را در یادگیری فرد داشته باشد. قبل از شروع هر تمرین برای تقویت حافظه باید ظرفیت حافظه هر دانش آموز مشخص شده و سپس تمرینات مطابق با ظرفیت حافظه و سن دانش آموز ارائه گردد. بدین منظور می توان اشکال هندسی، تصاویر، کلمات و اعداد را روی کارتی نوشته و به کودک نشان دهیم و به ازای هر شکل یا کلمه یک ثانیه وقت در نظر بگیریم، سپس کارت را برداریم، دانش آموز باید

هر چیزی را که دیده است به تصویر درآورد یا بیان کند و این گونه مشخص می شود که چه تعداد از ماده ها (شکل، کلمه، عدد، تصویر) را به خاطر سپرده است. برای شروع از ۳ ماده استفاده می کنیم مثلاً کارتی را که ۳ کلمه روی آن نوشته شده است به مدت ۳ ثانیه به کودک نشان می دهیم یا ۳ کارت که روی هر کدام یک کلمه آشنا نوشته شده است هر کدام به مدت یک ثانیه به کودک نشان می دهیم. اگر بعد از حذف کارتها، کودک توانست ۳ کلمه را به ترتیبی که دیده شد به خاطر بسپارد، کارتی با ۴ کلمه را آزمایش می کنیم. اگر از ۳ کلمه ۲ کلمه را به خاطر سپرد مشخص می شود که هنوز به حافظه ۳ ماده نرسیده است و در ۲ ماده تثبیت شده است و ما باید تمرینات را با ۲ واحد آغاز نماییم.

تقویت حافظه دیداری

برای تقویت حافظه دیداری باید «خوب دیدن» و تمیز دیداری را تمرین کرد. بسیار اتفاق افتاده است که دانش آموزان کلماتی مثل «زود» را «دوز» می نویسند که این مشکل مربوط به تمیز دیداری آن ها است. در این خصوص تمرین در موارد ذیل متمرکز است.

۱- توانایی در تمیز دیداری: توانایی تشخیص تفاوت بین چند چیز، مثل

«ش» از «س»

الف) ادراک نقش از زمینه: تشخیص یک چیز از زمینه محیطی آن،
ب) اکمال دیداری: توانایی بازشناسی یک چیز، بدون آنکه کل آن نشان داده شود.

ج) حافظه ی توالی دیداری: توانایی یادآوری آن چه دیده ایم، به همان ترتیبی که بوده است.

د) دید واگرا: تمرکز به یک نقطه یا یک کلمه با نگاه به کلمات مجاور.



ه) دید همگرا: نگاه متمرکز به یک کلمه یا یک شی که اشیاء اطراف آن مبهم و غیر واضح باشند.

۲- نشان دادن تصاویر و خواستن شرح هریک.

۳- نشان دادن تصاویر مرکب و پیچیده و طرح سؤالات جزئی از آنها.

۴- نشان دادن وسایل و پنهان کردن یکی از آنها.

۵- تغییر محل دانش آموزان و تشخیص جای آنها.

۶- تهیه کارت واژگان کلمات دشوار هم خانواده و مترادف.

۷- تشخیص یک نشان از نشانه های دیگر یا یک کلمه از کلمه های دیگر.

۸- استفاده از بازی.

۹- یافتن تصاویر و حرکت و هم ریخته .

۱۲- یافتن واژه در متن کتاب روزانه.

۱۳- روی کارت ۳ کلمه می نویسیم بعد از نشان دادن به دانش آموز، آن را مخفی می کنیم و دانش آموز باید کلمات کارت را به ترتیب بیان کند.

تقویت حافظه شنیداری

برای تقویت حافظه شنیداری بهتر است که در ابتدا حساسیت شنیداری را در افراد پایین ببریم.

الف) حساسیت شنیداری : برخی از غلط های دیکته مثل (مسواک - مسباک) و (زنبور - زمبور) به حساسیت شنیداری دانش آموز مربوط می شوند .

ب) دقت شنیداری : توجه انتخابی به موضوعات شنیده شده.



راه های تقویت حساسیت شنیداری

۱- تشخیص صداها از یکدیگر (ضبط صداهای مختلف).

۲- دادن املا از صداهایی که دانش آموز به آنها حساس نیست.

۳- شنیدن انواع صدا با تن های مختلف (صدای ضبط را بالا و پایین بکنیم).

۴- پرهیز از شنیدن صداهای بلند.

۵- چشم دانش آموز را می بندیم و از فردی دیگر می خواهیم تا نام او را بگوید و او تشخیص بدهد که چه کسی او را صدا کرده است.

۶- گوش کردن به رادیو با صدای بسیار کم به طوری که به زحمت قابل شنیدن است.

نتیجه گیری

خواندن و نوشتن مهمترین عامل در انتقال افکار و عواطف انسان به شمار می رود. بنابراین لزوم توجه به این در مقوله بر هر انسان روشن فکری کاملاً آشکار است. در دوره ی دبستان اکثر علمای برای تقویت مهارت نوشتن دانش آموزان وقت زیادی را صرف می کنند و اکثر والدین نیز نسبت به این مسئله کاملاً حساس اند، غافل از اینکه عدم یادگیری دانش آموز ریشه در اختلالاتی دیگر مانند ضعف حافظه دیداری و شنیداری وی دارد. نکته ی اساسی در اینجا این است، که ما اصولاً سعی می کنیم هنگام بروز این مشکل با دادن تکالیف متعدد و بی هدف برای دانش آموزان این مشکل را حل کنیم. در صورتی که مشکل همه ی دانش آموزان یکسان نیست. باید مشکلات دانش آموزان در یک مدت زمان خاصی بررسی شود. سپس با توجه به نوع مشکل برای هر دانش آموز تکالیف مشخص داده شود. شاید هم مشکل اصلی خود ما باشیم که روشی را اشتباه به کار گرفته ایم. که بازنگری در آن خالی از لطف نیست. در

اینجا یک بار دیگر به خانواده‌های محترم و معلمان گرامی توصیه می‌کنیم که از کنار اختلالات یادگیری کودکان به سادگی عبور نکنند، زیرا همین مشکلات به ظاهر کوچک کم‌کم باعث تضعیف روحیه کودکان و کاهش حس اعتماد به نفس آنان می‌شود و نهایتاً طبق آمار، منجر به افت نمرات تحصیلی، بی‌علاقگی نسبت به درس، ترک تحصیل، گرایش به فعالیت‌های منفی، بزهکاری و غیره می‌گردد. در کتاب "با فکر بازی کنیم" مولفین در پی آنند که برای دانش آموزان ریزنی که اختلال در حافظه دیداری و شنیداری دارند، تمرینهای دقیقی را تدوین کنند که با انجام این تمرینات مشکل دانش آموز به طور کلی برطرف شود. در مسیر فرایند یاددهی - یادگیری قرار گیرد تا هم به دغدغه خانواده پاسخی داده شده باشد و هم دانش آموز در مسیر تحصیل با اختلالات عاطفی و شناختی دست به گریبان نباشد. امید که با استفاده از این کتاب گام مهمی در جهت رشد فرزندان ایران، زمینه برداریم.

